

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/75/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4214211319
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Soňa Vacková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2023:4214211319.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Vackovej a sudkýň JUDr. Lýdie Gálisovej a JUDr. Márie Malíkovej v spore žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. X, XXX XX D., proti žalovanej: E. B., nar. XX.XX.XXXX, bydlisko F. XXX/X, XXX XX D., zastúpenej: KATONA LEGAL, s.r.o. so sídlom G. Czuczora 4, 940 01 Nové Zámky, IČO: 53 098 684, o určenie splatnosti pohľadávky, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Komárno zo dňa 19. apríla 2023 č.k. 14C/10/2022-611, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie p o t v r d z u j e .

Žalobca má nárok voči žalovanej na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

o d ô v o d n e n i e :

1.1. Súd prvej inštancie rozsudkom (v poradí tretím) určil, že pohľadávka žalobcu voči žalovanej titulom pôžičky zo dňa 15.02.2008 vo výške 16 596,96 eura je splatná do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobcovi voči žalovanej priznal nárok na náhradu trov tohto prvoinštančného konania, nárok na náhradu trov pôvodného konania vedeného na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 5C/161/2014 a nárok na náhradu trov dovolacieho konania vedeného na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 9Cdo/272/2020 vo výške 100 %. Svoje rozhodnutie právne zdôvodnil ustanoveniami § 657, § 563, § 564 Občianskeho zákonníka, § 232 ods. 3 veta prvá Civilného sporového poriadku (CSP).

1.2. Z nepopretého skutkového tvrdenia žalobcu mal preukázané, že medzi stranami sporu došlo dňa 15.02.2008 k uzavretiu ústnej zmluvy o pôžičke, predmetom ktorej bolo poskytnutie finančných prostriedkov vo výške 500.000,- Sk (16 596,96 eura) žalovanej, pričom išlo o bezúročnú pôžičku. Poskytnutie pôžičky žalovaná potvrdila aj ako svedok pri výsluchu na pojednávaní vo veci vedenej Okresným súdom Komárno pod sp.zn. 13C/314/2010 (zápisnica o pojednávaní vo veci sp.zn. 13C/314/2010 zo dňa 14.06.2011). Dispozíciu s finančnými prostriedkami v takejto výške žalobca preukázal výpisom z účtu, z ktorého vyplynulo, že dňa 14.02.2008 vybral z účtu vedeného vo G. H. I., J., sumu 500.000,- Sk. Žalovaná reálne prevzatie tejto finančnej čiastky titulom pôžičky nepopierala. Hoci medzi stranami sporu zostalo sporné miesto odovzdania peňazí, keď každá zo strán uvádzala iné miesto (pričom žalobca predložil i fotodokumentáciu na preukázanie nepravdivosti tvrdení žalovanej), tento rozpor v ich tvrdeniach nemal na rozhodnutie o predmete sporu relevantný vplyv. Preto súd prvej inštancie bez potreby vyhodnotenia, ktorá zo strán sporu uniesla dôkazné bremeno preukázania svojho skutkového tvrdenia vo vzťahu k miestu odovzdania pôžičky ustálil, že medzi stranami sporu došlo k platnému uzavretiu zmluvy o pôžičke, ktorá je reálnou zmluvou.

1.3. Súd prvej inštancie konštatoval, že medzi stranami sporu zostalo počas celého konania sporné, či v čase uzavretia zmluvy o pôžičke nebol dohodnutý čas splnenia záväzku, alebo či sa dohodli, že čas plnenia je ponechaný na vôli dlžníčky. Riadiac sa právnym názorom dovolacieho súdu vykonal

dokazovanie výsluchom strán sporu a oboznámením obsahu relevantných listín založených v spise. Žalobca vo vzťahu k dohode o čase plnenia, že bol ponechaný na vôli žalovanej dlžníčky, keď pri poskytnutí pôžičky jej povedal, že mu peniaze vráti, keď bude mať, s čím mala žalovaná súhlasiť. Žalovaná toto skutkové tvrdenie žalobcu poprela a tvrdila, že pri poskytnutí pôžičky sa so žalobcom o čase splnenia záväzku nerozprávali a nedošlo medzi nimi k žiadnej dohode o čase plnenia. Riadiac sa právnym názorom nadriadeného súdu, v zmysle ktorého: „dôkazné bremeno o ponechaní času plnenia na vôli dlžníka zaťažuje dlžníka, preto pokiaľ dlžník takú dohodu popiera, musí zároveň uviesť ako sa s veriteľom dohodol na vrátení pôžičky (jej splatnosti) a preukázať okolnosti plnenia tejto 'inej' dohody“ vykonal výsluch žalovanej, v rámci ktorého sa sústredil na zistenie okolností plnenia „inej“ dohody než dohody o ponechaní času plnenia na vôli dlžníka. Žalovaná v rámci svojej výpovede uviedla, že v čase poskytnutia finančných prostriedkov to brala tak, že ide o pôžičku a že raz tie peniaze žalobcovi vráti, a opakovane uviedla i to, že v mesiaci marec 2008 bola za žalobcom s tým, že mu chcela peniaze v celej požičanej výške vrátiť, avšak žalobca ich od nej nevzal a povedal jej, že si ich má nechať. Vychádzajúc z výpovede žalovanej a jej opakovaných vyjadrení, že asi mesiac po poskytnutí pôžičky sa dostavila za žalobcom za účelom vrátenia pôžičky súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaná v konaní neunesla dôkazné bremeno preukázania, že čas plnenia dohodnutý nebol, naopak vlastnými vyjadreniami toto svoje skutkové tvrdenie vyvrátila. Žalovaná v rámci svojej výpovede opisom svojho počínania, ktoré bolo odrazom jej vnútornej pohnútky, ktorou sa riadila pri poskytnutí pôžičky a v čase bezprostredne po jej poskytnutí, presvedčila súd prvej inštancie o tom, že sa po poskytnutí pôžičky riadila tým, že keď peniaze bude mať, tak ich žalobcovi vráti. Uvedenými vyjadreniami žalovaná potvrdila skutkové tvrdenia žalobcu o tom, že v čase uzavretia zmluvy o pôžičke bola uzrozumená s tým, že čas splnenia jej záväzku voči žalovanému bol ponechaný na jej vôli podľa jej finančných možností. Na základe uvedeného ustálil, že nakoľko žalovaná neunesla dôkazné bremeno preukázania okolností plnenia titulom zmluvy o pôžičke podľa § 563 Občianskeho zákonníka, nedošlo z jej strany k právne účinnému popretiu skutkového tvrdenia žalobcu o uzavretí dohody o čase plnenia v zmysle § 564 Občianskeho zákonníka, t.j. že čas splnenia záväzku bol ponechaný na vôli žalovanej. Preto žalobe vyhovel a určil splatnosť pohľadávky žalobcu voči žalovanej vo výške 16 596,96 eura z titulu zmluvy o pôžičke uzavretej medzi stranami sporu dňa 15.02.2008. Lehotu na plnenie súd prvej inštancie určil podľa § 232 ods. 3 veta prvá CSP, keď prihliadnuc na okolnosti prípadu považoval takto určenú lehotu na plnenie za súladnú s dobrými mravmi.

1.4. Pokiaľ ide o ďalšie skutkové tvrdenia strán sporu ohľadne udalostí, ktoré nastali po poskytnutí pôžičky (najmä žalobcom popreté skutkové tvrdenie žalovanej vo vzťahu k tomu, či skutočne došlo k udalosti, že žalovaná sa asi mesiac po poskytnutí pôžičky dostavila za žalobcom za účelom vrátenia pôžičky, ale žalobca sumu z titulu vrátenia pôžičky odmietol od nej prijať), tieto sa dotýkajú vecnej dôvodnosti plnenia, ktorou sa súd pri rozhodovaní o tomto type žaloby zaoberať nemôže. Preto súd prvej inštancie nevyhodnocoval unesenie dôkazného bremena strán sporu vo vzťahu k týmto skutkovým tvrdeniam a na tento účel ani nevyhodnocoval dôkaz predložený žalobcom (potvrdenie o ubytovaní založené na č.l. 478 spisu). Z rovnakého dôvodu zamietol návrh žalobcu na doplnenie dokazovania predložením kalendára a výsluchom K. F., a návrh žalovanej na doplnenie dokazovanie prehratím zvukovej nahrávky zachytenej na USB kľúči, nakoľko doplnenie dokazovania v navrhnutom rozsahu považoval na účely rozhodnutia o podanej žalobe za neúčelné, nehospodárne, a nemajúce vplyv na výsledok tohto konania.

1.5. O nároku na náhradu trov konania (a to pôvodného konania vedeného na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 5C/161/2014, dovolacieho konania vedeného na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 9Cdo/272/2020 i aktuálneho prvoinštančného konania) súd prvej inštancie rozhodol podľa 453 ods. 1, 3, § 255 ods. 1 CSP, keď s ohľadom na výsledok sporu označil žalobcu za stranu, ktorá mala v spore plný úspech a preto mu patrí nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Uviedol, že o výške trov konania rozhodne vyšší súdny úradník v zmysle § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti rozsudku.

2.1. Žalovaná podala v zákonnej lehote odvolanie a navrhovala, aby odvolací súd žalobu zamietol a priznal jej náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2.2. Dôvodila, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pretože sa nezaoberal sa tým, že žalobca samotný spor začal ako spor o splnenie povinnosti o zaplatenie 16 596,96 eura a už v žalobe uviedol, že: „Termín vrátenia pôžičky sme nedohodli“ a ako dátum splatnosti pôžičky uviedol 14.06.2011. Na pojednávaní dňa 27.05.2015 žalobca uviedol, že žalovanú viackrát vyzval na vrátenie peňazí a následne čakal 1, 2, 3, 4 roky. Zároveň uviedol, že pred pojednávaním vo veci vedenej na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 13C/314/2010 žalovanú opätovne žiadal, aby mu peniaze vrátila. Právny zástupca žalobcu na pojednávaní dňa 17.10.2016 (str. 4

pred uznesením) uviedol, že: „...., ale splatnosť pôžičky dohodnutá nebola“. Súd prvej inštancie uvedené vyhlásenia a tvrdenia žalobu, ktoré sú dôkazom pravdivosti jej tvrdenia pri svojom rozhodovaní vôbec nezohľadnil a ani sa s nimi v rozsudku nevyporiadal, hoci dokazujú okolnosti plnenia titulom zmluvy o pôžičke a majú za následok právne účinné popretie skutkového tvrdenia žalobcu o uzavretí dohody o čase splnenia záväzku v zmysle § 564 Občianskeho zákonníka. Tvrdila, že s uvedeným sa stotožnil aj Krajský súd Nitra vo svojom rozsudku sp. zn. 25Co/92/2019-335 zo dňa 06.05.2020.

2.3. Namietala, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnutý dôkaz prehranie zvukového záznamu na USB nosiči, ktorým chcela preukázať skutočnosť, že záväzok, ktorého splatnosť súd prvej inštancie určil, v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, ani v čase podania žaloby neexistoval, a v súčasnosti neexistuje. Ešte dňa 13.03.2014 (kedy zvukový záznam na uložený na predkladanom USB nosiči vznikol) osobne žalobca potvrdil darovanie predmetu pôžičky žalovanej. Poukázala na svoje tvrdenie, že dňa 15.03.2008 chcela svojmu otcovi peniaze vrátiť, ale tento ich neprijal a uviedol, aby si ich nechala a použila ich, že je šikovná. Na tomto svojom tvrdení zotrvala počas celého konania. Ďalej poukázala na uznesenie Krajského súdu v Nitre č.k. 25Co/282/2017-190, v ktorom odvolací súd uložil súdu prvej inštancie zopakovať dokazovanie výsluchom strán sporu so zameraním sa na okolnosti dohody o čase plnenia, a okolnosti, ku ktorým došlo neskôr, čo súd prvej inštancie nesplnil. Práve neprijatie vrátenia pôžičky a uvádzaná „transformácia na dar“, je v tejto veci mimoriadne podstatnou skutočnosťou.

2.4. Namietala, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, nakoľko nesprávnym vyhodnotením dôkazov dospel k záveru, že v rámci výpovede žalovanej opisom jej počínania, ktoré bolo obrazom jej vnútornej pohnútky, ktorou sa riadila pri poskytnutí pôžičky a v čase bezprostredne po jej poskytnutí, presvedčila súd prvej inštancie o tom, že sa po poskytnutí pôžičky riadila tým, že keď peniaze bude mať, tak ich žalobcovi vráti. Tvrdila, že vyššie uvedené konanie preukazuje pravdivosť jej tvrdenia o tom, že ona chcela vrátiť pôžičku, avšak plnenie žalobcom, ako veriteľom, prijaté nebolo, a žalobca jej uvedené finančné prostriedky ponechal, teda daroval, ako to už urobil viac krát, čo sám potvrdil vo svojej výpovedi na pojednávaní dňa 05.10.2022. Tvrdila, že žalovaný menil svoje tvrdenia a na otázku jej právneho zástupcu, že kto je pán D., položenú v súvislosti so žalobcom predloženým dôkazom - Potvrdenie o ubytovaní na č.l. XXX, vôbec nevedel uviesť, kto je táto osoba, hoci práve táto osoba mu mala vystaviť potvrdenie, že mal byť u nej ubytovaný. Súd prvej inštancie uvedené okolnosti, ani rozpory vo výpovediach a vyjadreniach žalobcu a jeho právneho zástupcu nevzal v úvahu pri hodnotení dôkazov produkovaných žalobcom, pričom neprihliadol na všetko ostatné, čo počas konania vyšlo najavo. Poukázala uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28.03.2012 sp.zn. 6MCdo/17/2010, podľa ktorého v zmysle „negatívnej dôkaznej teórie“ dochádza k „presunu“ dôkazného bremena na druhú stranu sporu, teda tomto prípade na žalobcu, ktorý bol teda povinný preukazovať svoje tvrdenie, že lehota splatnosti pôžičky bola ponechaná na vôli dlžníka, pretože skutočnosť, že lehota pôžičky nebola dohodnutá sa považuje za negatívnu skutočnosť, a od strany sporu nie je možné požadovať aby znášala dôkazné bremeno ohľadom preukázania negatívnej skutočnosti. Na uvedenom v tejto veci nič nemení ani Krajským súdom Nitra v jeho rozhodnutiach uvádzané, že dôkazné bremeno o ponechaní času plnenia na vôli dlžníka zaťažuje dlžníka, preto pokiaľ dlžník takúto dohodu popiera, musí zároveň uviesť, ako sa s veriteľom dohodol na vrátení (splatnosti) pôžičky a preukázať okolnosti plnenia tejto „inej“ dohody. Poukázala na to, že ustanovenie § 564 OZ na uzavretie dohody o čase plnenia tak, že čas je plnenia ponechaný na vôli dlžníka, predpokladá iniciatívu zo strany dlžníka, ktorý si buď to vyhradí, že dobu plnenia určí ľubovoľne, alebo sľúbi, že dlh splní podľa svojich možností a schopností (str. 1642, Občiansky zákonník Veľký komentár, 2. diel, L. M., I. 2011, ISBN: 978-80-89447-50-3, EURO KODEX). V tomto prípade z vykonaného dokazovania vôbec nevyplývalo, že si vo vzťahu k žalobcovi čokoľvek vyhradila a alebo mu čokoľvek sľúbila, a to ani pri prevzatí finančných prostriedkov ani inokedy. Navrhla, aby odvolací súd doplnil dokazovanie prehraním zvukového záznamu na USB nosiči, ktorý k odvolaniu priložila.

3. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že s dôvodmi odvolania nesúhlasí a navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil a priznal mu náhradu trov konania. Zotrval na svojich doterajších prednesoch a písomných podaniach, a tvrdil že uvádzal čistú pravdu a svoje výpovede nemenil. Čakal, a keďže žalovaná nejavila záujem o plnenie, opakovane ju vyzval na vrátenie pôžičky. Neskôr po porade s advokátom sa dozvedel, že žaloba mala byť postavená na § 564 OZ a preto požiadal o zmenu žalobného návrhu. Vždy tvrdil, že sa dohodli tak, že žalovaná mu peniaze vráti, keď bude mať. Žalovaná túto skutočnosť nepoprela, keď tvrdila, že pôžičku chcela vrátiť údajne dňa 15.03.2008, čo poprel, ale mal za to, že tvrdenie žalovanej potvrdzuje pravdivosť jeho tvrdenia ohľadom dohody podľa § 564 OZ. Tvrdil, že dňa 15.03.2008 ho žalovaná nemohla zastihnúť v mieste jeho trvalého bydliska, nakoľko sa nezdržoval doma, ale v Českej republike. K zvukovému záznamu na USB nosiči uviedol, že osobný rozhovor so žalovanou bol nahrávaný bez jeho vedomia a súhlasu, trval cca 90 minút, žalovaná

ako dôkaz predložila nahrávku trvajúcu iba pár minút, pričom ide o koláž. Pokiaľ so žalovanou hovoril o daroch, ktoré nežiadal naspäť, sú to dary, ktoré od neho dostala skôr. To, že predmetná pôžička sa údajným neprijatím peňazí z jeho strany transformovala na dar namietal dôvodiac, že dňa 15.05.2008 sa zdržiaval v ČR, preto sa nemohli stretnúť, a tiež tým, že nikdy nemal úmysel žalovanej túto dlžobu opustiť. Žalovaná nepreukázala, že cca 1 mesiac po poskytnutí pôžičky mala dostatok finančných prostriedkov na jej vrátenie a z akých zdrojov. Tvrdil, že žalovaná mnohokrát menila svoju výpoveď, keď zo začiatku uznala poskytnutie pôžičky, ktorú použila na kúpu trojizbového bytu v Komárne, potom uviedla, že nevie z akého titulu jej dával peniaze, neskôr tvrdila, že jej peniaze daroval vtedy, keď ich chcela vrátiť (15.03.2008).

4. Žalovaná vo vyjadrení zo dňa 31.05.2023 uviedla, že na podanom odvolaní trvá. Dodala, že to bol žalobca, ktorý po zmene žaloby tvrdil, že splatnosť pôžičky bola ponechaná na vôli dlžníka, čo ona oprela. Preto je vylúčené, aby dôkazné bremeno ohľadom preukázania existencie tejto dohody a následky jeho neunesenia zaťažovali ju. Tvrdila, že súčasťou jej procesnej obrany nikdy nebolo tvrdenie, že čas plnenia predmetnej pôžičky bol ponechaný na vôli dlžníka. Bolo procesnou povinnosťou žalobcu uniesť bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno o preukázaní existencie dohody zmysle § 564 OZ, ktorý svoje dôkazné bremeno neunesol. Tvrdila, že je právne významné, či žalobca disponuje peňažnou pohľadávkou, ktorej splatnosť je potrebné určiť. Pokiaľ sa žalobca následným správaním po poskytnutí pôžičky svojich nárokov vzdal, resp. došlo k novácii záväzku, už by peňažnou pohľadávkou nedisponoval. ňou navrhované dokazovanie prehratím zvukového záznamu rozhovoru so žalobcom tak súvisí s prejednávaným sporom a rieši pre spor podstatnú otázku. Pripustila, že vyhotovením zvukovej nahrávky môže dôjsť k porušeniu práva na ochranu osobnosti osôb, ktorých konanie je zachytené bez ich súhlasu, to však neznamená, že automaticky pôjde o procesne nepoužiteľný dôkaz. Namietala, že súd prvej inštancie neaplikoval čl. 16 ods. 2 CSP a nepodrobil predmetný zvukový záznam testu proporcionality.

5. Žalobca vo vyjadrení zo dňa 28.06.2023 uviedol, že v celom rozsahu trvá na svojich doterajších prednesoch a písomných podaniach.

6. Žalovaná vo vyjadrení zo dňa 01.07.2023 uviedla, že nie je pravdou, že žalobca svoje tvrdenia nemenil. Rovnako nie je pravdou, že k zmene žaloby došlo po porade s advokátom. K tvrdeniu žalobcu, že dňa 15.03.2008, kedy došlo k novácii záväzku, sa mal nachádzať v Českej republike uviedla, že žalobca fabuluje, dokonca nevedel uviesť kto je pán D. D., ktorého potvrdením zo dňa 30.09.2022 mal dokazovať pravdivosť svojho tvrdenia, že v tom čase bol v ČR.

7. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané stranou sporu v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359, 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spíňa náležitosti § 363 CSP, viazaný dôvodmi a rozsahom odvolania (§ 379, § 380 CSP), viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) vec prejednal s verejným vyhlásením rozhodnutia (§ 219 ods. 3 CSP). Dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné, preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

8. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

9. V danej veci sa žalobca, po pripustení zmeny žaloby, domáhal voči žalovanej určenia, splatnosti jeho pohľadávky voči žalovanej z titulu pôžičky zo dňa 15.02.2008 vo výške 16 596,96 eura. Žalovaná so žalobou nesúhlasila. Súd prvej inštancie v poradí tretím rozsudkom žalobe vyhovel. Na odvolanie žalovanej je rozsudok súdu prvej inštancie predmetom prieskumu odvolacím súdom.

10. Zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že strany sporu a uzatvorili dňa 15.02.2008 ústnu zmluvu o pôžičke, na základe, ktorej žalobca poskytol žalovanej bezúročnú pôžičku vo výške 500.000,- Sk (16 596,96 eura) na zakúpenie bytu na ulici N. v D. do vlastníctva žalovanej. Medzi stranami nebolo sporné, že žalobca uvedenú finančnú čiastku vybral zo svojho účtu a dňa 15.02.2008 ju odovzdal žalovanej. Medzi stranami sporu zostala počas celého konania sporná existencia dohody o splatnosti predmetnej pohľadávky.

11.1. Žalovaná v odvolaní namietala, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pretože sa nezaoberal sa tým, že žalobca začal spor ako spor o splnenie povinnosti o zaplatenie 16 596,96 eura a už v žalobe uviedol, že: „Termín vrátenia pôžičky sme nedohodli“ a ako dátum splatnosti pôžičky uviedol 14.06.2011. Na pojednávaní dňa 27.05.2015 žalobca uviedol, že žalovanú viackrát vyzval na vrátenie peňazí a následne čakal 1, 2, 3, 4 roky. Zároveň uviedol, že pred pojednávaním vo veci vedenej na Okresnom súde Komárno pod sp.zn. 13C/314/2010 žalovanú opätovne žiadal, aby mu peniaze vrátila. Právny zástupca žalobcu na pojednávaní dňa 17.10.2016 (str. 4

pred uznesením) uviedol, že: „..., ale splatnosť pôžičky dohodnutá nebola“. Súd prvej inštancie uvedené vyhlásenia a tvrdenia žalobu, ktoré sú dôkazom pravdivosti jej tvrdenia pri svojom rozhodovaní vôbec nezohľadnil a ani sa s nimi v rozsudku nevyšporiadal, hoci dokazujú okolnosti plnenia titulom zmluvy o pôžičke a majú za následok právne účinné popretie skutkového tvrdenia žalobcu o uzavretí dohody o čase splnenia záväzku v zmysle § 564 Občianskeho zákonníka. Tvrdila, že s uvedeným sa stotožnil aj Krajský súd v Nitre vo svojom rozsudku sp.zn. 25Co/92/2019-335 zo dňa 06.05.2020.

11.2. Vada konania vymedzená v ustanovení § 365 ods. 1 písm. b) CSP je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručuje v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj článok 46 a nasl. Ústavy SR a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.). Požiadavky na riadne zdôvodnenie rozsudku súdu stanovuje ustanovenie § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku. Podľa neho v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Výkladom citovaného ustanovenia Civilného sporového poriadku pritom treba dospieť k záveru, že s uvedenými požiadavkami je v rozpore úplný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia, existencia extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami, prípad, keď právne závery zo skutkových zistení pri žiadnej novej interpretácii nevyplývajú, a len všeobecné súhrnné zistenia špecifikácie jednotlivých dôkazov, z ktorých mali byť tieto zistenia vyvodené.

11.3. V danej veci súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku stručne uviedol, čoho sa žalobca domáhal žalobou a z akých dôvodov, a ako sa k žalobe vyjadrila žalovaná. Poukázal na zmenu žaloby, ktorá bola uznesením súdu pripustená. Osobitne poukázal na rozhodnutie dovolacieho súdu a jeho právny názor v ňom vyslovený. Podrobne popísal obsah výsluchov strán sporu, a obsah záverečných návrhov strán sporu a právneho zástupcu žalovanej. V rámci právneho posúdenia citoval ustanovenia právnych predpisov, podľa ktorých vec právne posúdil. Vykonané dokazovanie vyhodnotil v bodoch 33. a 34. odôvodnenia napadnutého rozsudku podľa svojej úvahy, každý dôkaz jednotlivo a všetky v ich vzájomnej súvislosti, v súlade s ustanovením § 191 ods. 1 CSP. Skutočnosť, že žalovaná sa s vyhodnotením vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie nestotožnila, sama o sebe nepostačuje na prijatie záveru o porušení jej práva na spravodlivý proces. Pokiaľ žalovaná v tejto súvislosti poukázala na obsah žaloby tvrdiac, že žalobca samotný spor začal ako spor o splnenie povinnosti o zaplatenie 16 596,96 eura a už v žalobe uviedol, že: „Termín vrátenia pôžičky sme nedohodli“ ide o citáciu vytrhnutú z kontextu, v skutočnosti je v žalobe uvedené tvrdenie „Termín vrátenia pôžičky sme nedohodli, resp. dohodli sme sa tak, že odporkyňa i vráti peniaze bezúročne, podľa jej finančných možností“. Rovnako zo žaloby nevyplýva, že dátum splatnosti pôžičky dňa 14.06.2011, keďže je v nej uvedené, že „Dňa 14.06.2011 ... som ústne vyzval dcéru, aby mi vrátila v eurách, v sume zodpovedajúcej 500.000,- Sk najneskôr do 1 mesiaca, t.j. do 14.07.2011.“. Tieto tvrdenia nemožno považovať za rozporné tak, ako to naznačila žalovaná. A súd prvej inštancie sa tvrdeniami oboch strán sporu podrobne zaoberal v dôvodoch svojho rozsudku. Pokiaľ žalobca na pojednávaní dňa 27.05.2015 tvrdil, že žalovanú viackrát vyzval na vrátenie peňazí a následne čakal 1, 2, 3, 4 roky, a tiež uviedol, že pred pojednávaním vo veci vedenej na Okresnom súde Komárno pod sp.zn. 13C/314/2010 žalovanú opätovne žiadal, aby mu peniaze vrátila, odvolací súd dodáva, že žalobca mohol žalovanú vyzývať na vrátenie peňazí, tieto výzvy však nemali žiadny právny význam. Avšak skutočnosť, že žalovaná na tieto výzvy nereagovala, nasvedčuje správnosti záveru súd prvej inštancie, podľa ktorého sa strany dohodli, že čas plnenia bude ponechaný na vôli žalovanej dlžníčky. V opačnom prípade by žalovaná na výzvy žalobcu reagovala plnením podľa § 563 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ právny zástupca žalobcu na pojednávaní dňa 17.10.2016 uviedol, že: „splatnosť pôžičky dohodnutá nebola“, uvedené zodpovedá záveru súdu prvej inštancie o dôvodnosti žaloby, na určenie času plnenia súdom podľa § 564 Občianskeho zákonníka. Je pravdou, že Krajský súd v Nitre rozsudkom sp.zn. 25Co/92/2019-335 zo dňa 06.05.2020 potvrdil rozsudok Okresného súdu Komárno zo dňa 3. decembra 2018 č.k. 5C/161/2014-227, ktorým bola žaloba zamietnutá. Avšak vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, keďže po vrátení veci odvolacím súdom strany sporu žiadne dokazovanie nenavrhl, hoci poznali jeho právny názor, podľa ktorého dôkazné bremeno o ponechaní času plnenia na vôli dlžníka zaťažuje dlžníka, preto pokiaľ dlžník takúto dohodu popiera, musí zároveň uviesť ako sa s veriteľom dohodol na vrátení pôžičky (jej splatnosti) a preukázať okolnosti plnenia tejto „inej“ dohody. A v uvedenom odvolacom konaní neboli splnené

zákonné podmienky, aby odvolací súd toto dokazovanie doplnil. Odvolací súd nezistil namietanú vadu konania, preto pristúpil k meritórnemu prejednaniu veci.

12. Podľa § 657 Občianskeho zákonníka, zmluvou o pôžičke prenecháva veriteľ dlžníkovi veci určené podľa druhu, najmä peniaze, a dlžník sa zaväzuje vrátiť po uplynutí dohodnutej doby veci rovnakého druhu.

13. Podľa § 563 Občianskeho zákonníka, ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal.

14. Podľa § 564 Občianskeho zákonníka, ak je čas plnenia ponechaný na vôli dlžníka, určí ho na návrh veriteľa súd podľa okolností prípadu tak, aby to bolo v súlade s dobrými mravmi.

15. Odvolací súd posudzujúc napadnutý rozsudok z hľadiska súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu a aplikovaných zákonných ustanovení dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci v dostatočnom rozsahu dokazovanie potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností a z vykonaného dokazovania vyvodil správny právny záver. Súd prvej inštancie považoval v danej veci za nesporné, že medzi stranami sporu došlo dňa 15.02.2008 k uzavretiu ústnej zmluvy o pôžičke, predmetom ktorej bolo poskytnutie finančných prostriedkov vo výške 500.000,- Sk (16 596,96 eura) žalovanej, pričom išlo o bezúročnú pôžičku. Sporné zostalo, či v čase uzavretia zmluvy o pôžičke nebol dohodnutý čas splnenia záväzku, alebo či sa strany dohodli, že čas splnenia záväzku je ponechaný na vôli žalovanej dlžníčky. Riadiac sa rozhodnutím dovolacieho súdu a právnym názorom v ňom vysloveným vo veci vykonal dokazovanie podrobným výsluchom strán sporu. Žalobca vo vzťahu k dohode o čase splnenia záväzku tvrdil, že čas splnenia záväzku bol ponechaný na vôli dlžníka, keď pri poskytnutí pôžičky žalovanej povedal, že mu peniaze vráti, keď bude mať, s čím mala žalovaná vyjadriť súhlas. Žalovaná toto skutkové tvrdenie žalobcu popierala a tvrdila, že pri poskytnutí pôžičky sa so žalobcom o čase splnenia záväzku nerozprávali a nedošlo medzi nimi k žiadnej dohode o čase splnenia jej záväzku voči žalobcovi. Riadiac sa právnym názorom nadriadeného súdu, v zmysle ktorého: „dôkazné bremeno o ponechaní času plnenia na vôli dlžníka zaťažuje dlžníka, preto pokiaľ dlžník takú dohodu popiera, musí zároveň uviesť ako sa s veriteľom dohodol na vrátení pôžičky (jej splatnosti) a preukázať okolnosti plnenia tejto 'inej' dohody“ sa v rámci výsluchu žalovanej sústredil na zistenie okolností plnenia „inej“ dohody než dohody o ponechaní času plnenia na vôli dlžníka. Vychádzal z tvrdenia žalovanej, že asi mesiac po poskytnutí pôžičky sa dostavila za žalobcom za účelom vrátenia pôžičky, a dospel k záveru, že žalovaná neuniesla dôkazné bremeno preukázania, že čas splnenia jej záväzku voči žalobcovi dohodnutý nebol, naopak vlastnou výpoveďou toto svoje skutkové tvrdenie vyvrátila. Žalovaná v rámci svojej výpovede opisom svojho počínania, ktoré bolo odrazom jej vnútornej pohnútky, ktorou sa riadila pri poskytnutí pôžičky a v čase bezprostredne po jej poskytnutí, presvedčila súd prvej inštancie o tom, že sa po poskytnutí pôžičky riadila tým, že keď peniaze bude mať, tak ich žalobcovi vráti. Uvedenými vyjadreniami žalovaná potvrdila skutkové tvrdenia žalobcu o tom, že v čase uzavretia zmluvy o pôžičke bola uzročená s tým, že čas splnenia jej záväzku voči žalobcovi bol ponechaný na jej vôli podľa jej finančných možností. Na základe uvedeného ustálil, že nakoľko žalovaná neuniesla dôkazné bremeno preukázania okolností plnenia titulom zmluvy o pôžičke podľa § 563 Občianskeho zákonníka, nedošlo z jej strany k právne účinnému popretiu skutkového tvrdenia žalobcu o uzavretí dohody o čase splnenia záväzku v zmysle § 564 Občianskeho zákonníka, t.j. že čas splnenia záväzku bol ponechaný na vôli žalovanej. Odvolací súd sa s uvedeným záverom súdu prvej inštancie stotožnil. Správny bol aj výrok súdu prvej inštancie o trovách konania, keďže žalobca bol v pôvodnom konaní vedenom na Okresnom súde Komárno pod sp.zn. 5C/161/2014, v tomto prvoinštančnom konaní, aj v dovolacom konaní úspešný. Zároveň odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie svoj rozsudok v dostatočnej miere po právnej aj skutkovej stránke odôvodnil, keď uviedol svoje úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil a danú vec správne právne posúdil a preto na správnosť dôvodov napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie ďalej iba poukazuje (§ 387 ods. 2 CSP).

16. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd dodáva, že určenie času plnenia na vôli dlžníka znamená, že veriteľ sa bez určenia času plnenia súdom nemôže plnenia domáhať. Dlžník môže dlh splniť kedykoľvek a veriteľ je povinný plnenie dlžníka prijať. Za plnenie ponechané na vôli dlžníka, sa podľa ustálenej judikatúry považuje aj také dojednanie, z ktorého je zrejmé, že okolnosti významné pre plnenie môže ovplyvniť iba dlžník (napr. 11Co 28/1992, R 47/1993). Súd pri určení povinnosti plniť podľa § 564 Občianskeho zákonníka musí vziať do úvahy všetky okolnosti danej veci. Najmä okolnosti, ktoré viedli k dohode zmluvných strán, ako aj okolnosti, ku ktorým došlo neskôr. Súd sa však nezaoberá vecnou odôvodnenosťou plnenia. Odvolací súd považuje za potrebné zopakovať, že dôkazné bremeno o ponechaní času plnenia na vôli dlžníka zaťažuje dlžníka. Preto pokiaľ dlžník takúto dohodu popiera, musí zároveň uviesť ako sa s veriteľom dohodol na vrátení pôžičky (jej

splatnosti) a preukázať okolnosti plnenia tejto „inej“ dohody. Z uvedených dôvodov sa súd prvej inštancie správne zaoberal okolnosťami dohody o čase plnenia. Túto posudzoval z hľadiska tvrdení strán sporu o ich dohode v čase poskytnutia pôžičky, ale aj z hľadiska konania strán sporu v čase po poskytnutí pôžičky. Keďže tvrdenia strán sporu o tom, ako sa dohodli na vrátení pôžičky v čase jej poskytnutia boli rozporné, súd prvej inštancie sa zameril na to, ako konkrétne strany sporu konali po poskytnutí pôžičky. Tvrdenie žalovanej, podľa ktorého asi mesiac po poskytnutí pôžičky túto chcela žalobcovi vrátiť, súd prvej inštancie vyhodnotil tak, že žalovaná sa po poskytnutí pôžičky riadila tým, že keď peniaze bude mať, tak ich žalobcovi vráti. Odvolací súd považoval vyhodnotenie skutkového tvrdenia žalovanej o tom, ako sa správala po poskytnutí pôžičky, ako aj jeho právne posúdenie súdom prvej inštancie, podľa ktorého čas splnenia jej záväzku voči žalobcovi bol ponechaný na jej vôli podľa jej finančných možností podľa § 564 Občianskeho zákonníka, za správne.

17.1. Odvolací súd v zmysle § 387 ods. 3 CSP sa pri posudzovaní danej veci zaoberal podstatnými námietkami žalobcu uvedenými v odvolaní. S namietanou vadou konania sa odvolací súd vyporiadal v bode 11.

17.2. Námietku žalovanej, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnutý dôkaz prehranie zvukového záznamu na USB nosiči, ktorým chcela preukázať skutočnosť, že záväzok, ktorého splatnosť súd prvej inštancie určil, v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, ani v čase podania žaloby neexistoval, a v súčasnosti neexistuje, a dňa 13.03.2014 žalobca potvrdil darovanie predmetu pôžičky žalovanej, odvolací súd nepovažuje za dôvodnú. Z obsahu spisu vyplýva, že dňa 23.12.2022 bol žalovanou predložený USB kľúč a navrhnuté dokazovanie jeho prehraním a oboznámením sa s prepisom obsahu časti zvukového záznamu a s jeho prekladom z maďarského jazyka do jazyka slovenského predloženým do spisu sp.zn. 5C/161/2014. Na pojednávaní dňa 11.01.2023 na otázku sudkyne, či na predložennom USB kľúči je zachytený rozhovor strán sporu, ktorý by preukazoval, akým spôsobom sa strany sporu v čase uzavretia zmluvy o pôžičke dojednali o spôsobe jej splatnosti, právny zástupca žalovanej uviedol „Nie, z nahrávky takáto skutočnosť nevyplýva.“. Súd prvej inštancie navrhnuté dokazovanie nevykonal, čo zdôvodnil v napadnutom rozsudku v bode 35. tým, že skutočnosti na ňom uvedené sa dotýkajú vecnej dôvodnosti plnenia, ktorou sa súd pri rozhodovaní o tejto žalobe zaoberať nemôže. S uvedeným záverom sa odvolací súd plne stotožňuje. Čo sa týka námietky žalovanej, že súd prvej inštancie nepodrobil predmetný zvukový záznam testu proporcionality, tento podľa názoru odvolacieho súdu nebol potrebný, keďže dôvod, pre ktorý súd prvej inštancie nevykonal uvedený dôkaz nesúvisel s čl. 16 ods. 2 CSP.

17.3. Ďalej žalovaná v odvolaní namietala, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, nakoľko nesprávnym vyhodnotením dôkazov dospel k záveru, že po poskytnutí pôžičky riadila tým, že keď peniaze bude mať, tak ich žalobcovi vráti. Tvrdila, že ona chcela vrátiť pôžičku, avšak toto plnenie žalobcom, ako veriteľom, prijaté nebolo, a žalobca jej uvedené finančné prostriedky ponechal, teda daroval. Navyše žalovaný nevedel kto je pán D., hoci to bola osoba, ktorá mu vystavila potvrdenie o ubytovaní. S uvedenými námietkami a tvrdeniami sa odvolací súd nestotožňuje. Súd prvej inštancie v bode 34. napadnutého rozsudku jasným a zrozumiteľným spôsobom vyhodnotil vykonané dokazovanie, pričom sa osobitne zameril na skutočnosti, ktoré uviedli strany sporu pri výsluchoch. Skutočnosť, že žalovaná sa s vyhodnotením vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie nestotožnila, ešte neznamená, že skutkové a právne závery prijaté súdom prvej inštancie na základe vyhodnotenia vykonaného dokazovania nie sú správne. Z rovnakých dôvodov sa odvolací súd nestotožnil s tvrdením žalovanej, podľa ktorého súd prvej inštancie pri hodnotení dôležitosti a pravdivosti dôkazov a tvrdení produkovaných žalobcom, nebral do úvahy rozpor vo výpovediach a vyjadreniach žalobcu a jeho právneho zástupcu a neprihliadol na všetko ostatné, čo počas konania vyšlo najavo. Naopak, súd prvej inštancie pri hodnotení dokazovania komplexne vyhodnotil tvrdenia vplývajúce z opakovaných výsluchov strán sporu (bod 34. napadnutého rozsudku), a na základe tohto vyhodnotenia prijal právny záver, že čas plnenia záväzku bol ponechaný na vôli žalovanej.

17.4. Pokiaľ žalovaná poukázala uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28.03.2012 sp.zn. 6MCdo/17/2010, odvolací súd nespochybňuje, že nie je možné od strany sporu požadovať, aby znášala dôkazné bremeno ohľadom negatívnej skutočnosti, teda skutočnosti, ktorá sa nestala. Avšak hoci žalovaná tvrdila, že pri poskytnutí pôžičky sa so žalobcom o čase splnenia záväzku nerozprávali a nedošlo medzi nimi k žiadnej dohode o čase splnenia jej záväzku voči žalobcovi, na druhej strane tiež tvrdila, že to brala tak, že raz tie peniaze žalobcovi vráti. Pokiaľ by v prejednávanej veci skutočne šlo o prípad, kedy čas plnenia nebol dohodnutý tak, ako to má na mysli ustanovenie § 563 Občianskeho zákonníka, potom by žalovaná bola povinná splniť svoj záväzok prvého dňa po tom, čo ju na jeho splnenie žalobca požiadala a tým privodila splatnosť záväzku. Z obsahu spisu však vyplýva, že hoci žalobca vyzval žalovanú na splnenie, napriek tomu žalovaná svoj záväzok nespĺnila. Dokonca v prvom vyjadrení k žalobe pôžičku poprela a tvrdila, že peniaze jej žalobca dal, a po mesiaci a pol mu ich doniesla naspäť, čo žalobca

poprel. Napriek tomu uvedené tvrdenie nasvedčovalo, že šlo o pôžičku (čo žalovaná neskôr potvrdila), a že splatnosť pôžičky bola ponechaná na jej vôli.

18. Návrhu žalovanej v odvolaní, aby odvolací súd doplnil dokazovanie prehraním zvukového záznamu na USB nosiči, ktorý k odvolaniu priložila, odvolací súd nevyhovel. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, podľa ktorého navrhnuté dokazovanie sa týkalo vecnej dôvodnosti plnenia, ktorou sa súd v konaní o určenie času plnenia nezaoberá. Odvolací súd nespochybňuje, že súd pri určení povinnosti plniť podľa § 564 Občianskeho zákonníka musí vziať do úvahy všetky okolnosti danej veci, ktoré viedli k dohode zmluvných strán, ako aj okolnosti, ku ktorým došlo neskôr. Musí však zopakovať, že súd sa nezaoberá vecnou odôvodnenosťou plnenia.

19. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

20. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 CSP a podľa § 255 ods. 1 CSP a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanej v rozsahu 100 % z dôvodu, že žalobca bol v odvolacom konaní plne úspešný. O výške trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom podľa § 262 ods. 2 CSP.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Nitre v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).